II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 12. marts 1997

om statsstøtte til Aircraft Services Lemwerder (ASL)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(97/753/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 93, stk. 2, første punktum,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, første punktum,

efter at have givet de interesserede parter mulighed for at fremsætte deres bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I

Den 30. maj 1995 besluttede Kommissionen at indlede procedure efter artikel 93, stk. 2, i EF-traktaten over for *delstaten* Niedersachsens støtte til Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL), et selskab, der har specialiseret sig i vedligeholdelse og modifikation af civile fly. Selskabet har hjemsted i Lemwerder, et struktursvagt område, der siden den 1. januar 1995 har været berettiget til at modtage regionalstøtte, jf. EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c).

Indtil 1993 var fabrikken en afdeling af DASA, der på det tidspunkt besluttede at lukke afdelingen i Lemwerder ved at indstille vedligeholdelse og omstilling af civile fly og forlægge aktiviteterne på det militære område fra Lemwerder til DASA's fabrik i Manching i Bayern. *Delstaten* Niedersachsen intervenerede og indgik en aftale med DASA om at holde den civile afdeling i Lemwerder åben. Samtidig gav delstaten et konsulentfirma i opdrag at udarbejde en rapport om mulighederne for at videreføre vedligeholdelsen af civile fly som selvstændigt aktivitetsområde.

Rapporten udelukkede DASA som potentiel partner i Lemwerder-fabrikken. DASA besluttede at opgive vedligeholdelsen af civile fly, da denne aktivitet var blevet urentabel som følge af kraftige prisfald og overkapacitet på verdensplan.

En videreførelse af Lemwerder-fabrikken forudsatte således gennemgribende foranstaltninger med hensyn til personale, arbejdstid og lønninger.

Overkapaciteten, der efter konsulentens vurdering ikke forventedes at ville falde, blev i rapporten anslået til 25-30 %, medens dens årlige stigning i efterspørgslen blev vurderet til blot 3-4 %, således at markedet blev betegnet som købers marked efter år 2000. Rapporten anbefalede derfor at aktiviteterne i Lemwerder blev koncentreret omkring vedligeholdelse, reparation, ombygning, omstilling, indretning, maling og istandsættelse af civile fly. Disse aktiviteter kan suppleres med aktiviteter på andre områder som forskning og udvikling, logistik og uddannelse samt reparation og istandsættelse af komponenter.

Med en pris på 44 US $ pr. mandtime for reparation og 75 US $ pr. mandtime for maling og med en dollarkurs på 1,70 DM (kursen ligger for tiden på 1,65 DM efter tidligere i to år at have ligget på 1,50 DM) konkluderede rapporten, at en rentabel videreførsel af virksomheden i Lemwerder forudsætter en ordrebestand på mindst 400 000 mandtimer og en omsætning på ca. 42 mio. DM.

På grundlag af denne rapport besluttede *delstaten* Niedersachsen at oprette et nyt selskab ved navn ASL Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL). Dette selskab købte alle aktiver i DASA's fabrik i Lemwerder til en pris af 1 DM. *Delstaten* Niedersachsen tilførte ASL en indskudskapital på 10 mio. DM, hvoraf 3,25 mio. DM blev indbetalt øjeblikkeligt. Den resterende del skulle i henhold til de tyske myndigheder indbetales inden udgangen af 1996. ASL ejes 100 % af et datterselskab af den offentlige virksomhed Norddeutsche Landesbank Girozentrale. Driftsherreansvaret for ASL ligger imidlertid hos *delstaten* Niedersachsen, der sikrer Norddeutsche Landesbank, som (formel) ejer ASL, mod tredjemands økonomiske og retlige fordringer.

ASL specialiserede sig i vedligeholdelse og omstilling af civile fly. Den militære del af den tidligere DASA-fabriks aktiviteter blev indtil 30. juni 1996 overført til DASA-fabrikken i Manching i Bayern i flere faser.

DASA betalte 80 mio. DM til ASL, da selskabet ved en lukning af fabrikken i Lemwerder skulle have finansieret en socialplan (64,5 mio. DM) og pensioner (27,5 mio. DM). Dette beløb blev opført i ASL's balance som reserve, men tjente dog delvis til finansiering af den negative cashflow, der var forventet under omstruktureringen. For at ASL frit kunne råde over et delbeløb på 60 mio. DM som likvid kapital, stillede delstaten en ensidig garanti for ASL til dækning af omkostninger til socialplan og pensioner op til dette beløb, hvis virksomheden skulle vise sig ikke at kunne overleve.

DASA havde samtidig erklæret sig villig til at lade bestemte ordrer udføre hos ASL til og med 1998. Disse omfatter reparation og istandsættelse af komponenter til militære fly, hvilket sikrer en ordrebestand på 160 000 mandtimer årligt.

Som led i omstruktureringen reducerede ASL antallet af medarbejdere frem til 30. juni 1996 fra 1 200 til 575. Med udgangspunkt i en gennemsnitssats på 80 DM (54 US $) pr. mandtime og en arbejdsvolumen på 400 000 mandtimer årligt gik virksomheden ud fra, at den (ifølge eget skøn) efter tab på 16,5 mio. DM i 1995, 15,3 mio. DM i 1996 og 10,3 mio. DM i 1997 ville være rentabel fra 1998. Det positive resultat for 1998 og fremover var baseret på en antagelse af, at omstruktureringen vil være tilendebragt, at situationen på vedligeholdelsesmarkedet vil være forbedret, og at priserne igen vil stige fra dette tidspunkt. Omsætningen blev vurderet til at ligge på 47,2 mio. DM i 1995, 63,2 mio. DM i 1996 og ca. 65 mio. DM fra 1997.

For at styrke virksomhedens konkurrenceevne har virksomhedens medarbejdere accepteret en 10 % reduktion af de lønelementer, der ligger uden for overenskomsten, fra 1. januar 1995 og yderligere 7 % fra 1. januar 1996. Der blev desuden aftalt mere fleksible arbejdstider, hvorefter der kan arbejdes op til 50 timer ugentligt (inkl. weekender) uden tillæg.

Ud over ovennævnte reduktion af arbejdsstyrken fra 1 200 til 575 i perioden frem til 30. juni 1996 har ASL reduceret kapaciteten inden for vedligeholdelse af militære fly med 75 % og inden for vedligeholdelse af civile fly på 30 %.

Kommissionen har undersøgt de nævnte foranstaltninger i lyset af EF-traktatens artikel 92 og konkluderet, at de foranstaltninger, *delstaten* Niedersachsen har truffet, dvs. kapitaltilførslen på 10 mio. DM og garantien på 60 mio. DM, kan udgøre statsstøtte. Kommissionen var på det tidspunkt alvorligt i tvivl om, hvorvidt undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, og i rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte [1] virksomheder var opfyldt. Kommissionen besluttede derfor den 30. maj 1995 at indlede procedure efter artikel 93, stk. 2.

II

Ved brev af 27. juni 1995, 27. september 1995 og 29. november 1995 fremsendte de tyske myndigheder deres bemærkninger til Kommissionens beslutning om at indlede procedure efter artikel 93, stk. 2, på grund af støtten til ASL.

De tyske myndigheder meddelte, at *delstaten* Niedersachsens kapitaltilførsel på 10 mio. DM ikke var støtte efter artikel 92, stk. 1, da Niedersachsen i dette tilfælde har handlet, som enhver privat investor ville gøre, og anførte tillige følgende: omstruktureringen af ASL havde medført betydelige omkostningsbesparelser, der gjorde det muligt for ASL at handle lige så fleksibelt som en mellemstor virksomhed. Lønninger og tillæg var reduceret. Arbejds-

[1] EFT C 368 af 23. 12. 1994, s. 12.

styrken var frem til 30. juli 1996 nedbragt yderligere fra 782 til 575 medarbejdere. Den samlede arbejdstid var blevet gjort mere fleksibel. Der blev allerede ført forhandlinger med potentielt faste flyflådekunder (home fleets), og det statslige indonesiske holdingselskab IPTN havde vist interesse for at overtage en andel på 25,1 % af ASL. Som følge heraf kunne det konkluderes, at tabene i startfasen kunne udlignes, og at der kunne forventes rimelige overskud. På baggrund heraf ville enhver markedsøkonomisk orienteret investor, der har øje for mulighederne på markedet, konkludere, at en økonomisk deltagelse i en sådan virksomhed kunne bære frugt. Kommissionen fokuserede ved vurderingen af selskabets muligheder for at blive rentabelt for meget på de forelagte prognoser. Det stred mod den økonomiske realitet udelukkende at lade den adfærd, en aktør i en markedsøkonomi fremviser, være afhængig af bestemte forretningsudsigter. Under hensyntagen til alle disse forhold konkluderede de tyske myndigheder, at *delstaten* Niedersachsen havde forholdt sig som enhver privat investor ville have gjort.

Med hensyn til garantien på 60 mio. DM understregede de tyske myndigheder, at ASL dermed fik mulighed for at anvende de midler, selskabet havde modtaget fra DASA, til sikring af likviditeten uden at reducere de ansattes fordringer i tilfælde af ASL's konkurs eller andre væsentlige ændringer inden for virksomheden. De tyske myndigheder fremhævede, at garantien kun ville få virkning i tilfælde af selskabets insolvens eller en yderligere væsentlig personalereduktion og kun over for ASL-medarbejdere, altså ikke over for ASL selv.

Efter de tyske myndigheders opfattelse kan ASL blive rentabel. I første halvår 1995 havde ASL opnået en gennemsnitspris på 90,91 DM for i alt 375 000 mandtimer (vedligeholdelse: 165 000 mandtimer til 70 DM; komponenter: 110 000 mandtimer til 120 DM). ASL's kapacitet var fuldt udnyttet. Der var sågar flaskehalse i forbindelse med nye ordrer. For 1995's vedkommende blev der forventet ordrer på i alt 500 000 mandtimer, svarende til 25 % mere end konsulentfirmaets og ASL's egne skøn. Desuden var ASL mindre afhængig af udviklingen i dollarkursen, da 70 % af ASL's aktiviteter blev afregnet i DM.

I henhold til resultatopgørelsen fra oktober 1995, som de tyske myndigheder har forelagt, vil den samlede omsætning i 1995 ligge på 73 mio. DM og dermed overstige ASL's egne skøn med 50 % og konsulentfirmaets prognose med 100 %, medens tabet på 15 mio. DM vil ligge lidt under de forventede 16,5 mio. DM.

III

Ved brev af 26. januar 1996 tilsendte Kommissionen de tyske myndigheder de bemærkninger fra tredjemand — en tysk og en dansk konkurrent — som den havde modtaget efter offentliggørelsen af beslutningen om at indlede procedure [1].

Den tyske konkurrent understregede, at det relevante marked, hvor ASL driver virksomhed, er og vil være købers marked i mindst yderligere 5-8 år, med en skønnet overkapacitet på 30 %. En vedligeholdelsesvirksomhed vil ifølge konkurrenten derfor skulle have et betydeligt antal home fleet-kunder for at kunne overleve. Konkurrenten anfører desuden, at store luftfartsselskaber har egne vedligeholdelsesfaciliteter og optimerer deres kapital- og arbejdskraftudnyttelse primært ved at erhverve supplerende beskæftigelse fra mindre flyselskaber, der ikke investerer i istandsættelseskapacitet, da markedet er købers marked. Da ASL hverken har home fleet-kunder eller særlige forbindelser til et stort luftfartsselskab som kunde, er virksomheden fuldstændig afhængig af spotmarkedet. Den tyske konkurrent henviser yderligere til, at ASL ved udgangen af 1995 offentligt meddelte, at virksomhedens mål er at skabe et omkostningsgrundlag, der vil komme til udtryk i en mandtimesats på under 100 DM. Ifølge konkurrenten havde ASL tilbudt sine tjenester til mandtimesatser, der sågar lå 25 % under dette mål. En sådan adfærd på markedet er ifølge konkurrenten kun mulig som følge af *delstaten* Niedersachsens likviditetstilførsel, som ingen privat investor i lyset af markedssituationen ville have været villig til at foretage.

Den danske konkurrent gav udtryk for sin bekymring over støtten til ASL og fremhævede, at en sådan støtte udgjorde en uacceptabel konkurrenceforvridning på et allerede mættet marked.

IV

Ved brev af 21. februar 1996 fremsendte de tyske myndigheder deres svar på tredjemands bemærkninger.

Heri understreger de, at ASL, modsat konkurrenternes påstande, havde kunnet tiltrække en betydelig kreds af home fleet-kunder. Selskabet havde således modtaget 31 ordrer fra fire luftfartsselskaber (to tyske, et dansk og et islandsk). ASL havde tilbudt disse flyselskaber sine tjenester til verdensmarkedspriser. De tyske myndigheder anfører tillige, at ASL fører forhandlinger med andre luftfartsselskaber med henblik på at udvide kredsen af home fleet-kunder.

[1] EFT C 295 af 10. 11. 1995, s. 17.

De henviste også til, at ASL i 1995 havde modtaget ordrer for 537 000 arbejdstimer, hvilket var 34 % mere, end konsulentfirmaet havde skønnet, og havde opnået en omsætning på 80 mio. DM, hvilket var en markant forøgelse i forhold til den oprindelige prognose, hvori omsætningen var blevet vurderet til 47 mio. DM. Driftsresultatet havde udvist et tab på blot 10 mio. DM og forventedes at falde yderligere til 7 mio. DM i 1996.

De tyske myndigheder understregede desuden, at ASL fortsat reducerede omkostningerne, der i 1995 udgjorde 125 DM pr. mandtime, og at en yderligere reduktion ned til omkring 100 DM kunne opnås ved som planlagt at reducere medarbejderstaben (til 575 ansatte) i 1996.

Med hensyn til garantien understreger de tyske myndigheder på ny, at *delstaten* Niedersachsen udelukkende har påtaget sig forpligtelser over for de ansatte i tilfælde af konkurs, men ikke over for ASL. Der var ikke forbundet nogen kapitaltilførsel til virksomheden med garantien.

V

I juli 1996 accepterede Kommissionen de tyske myndigheders anmodning om at udskyde den endelige beslutning, da et nyt koncept for ASL var under udarbejdelse, i henhold til hvilket virksomheden skulle genprivatiseres og driftsherrerisikoen fuldt og helt overdrages til nye investorer.

Ved brev af 4. oktober 1996 forelagde de tyske myndigheder Kommissionen to skriftlige hensigtserklæringer. I den første gav det statslige indonesiske holdingselskab IPTN udtryk for sin interesse i at overtage en andel af ASL på 25,1 %. I den anden gav en gruppe bestående af tre private investorer udtryk for deres interesse i at overtage de resterende 74,9 %. De tyske myndigheder fremhævede tillige, at denne gruppe efter overtagelsen af andelene var villig til at udstyre ASL med en egenkapital på 10 mio. DM via et finansieringsselskab.

Privatiseringsaftalerne skulle underskrives ved udgangen af oktober 1996.

De tyske myndigheder anførte desuden, at ASL ikke i fuldt omfang havde kunnet udnytte de 80 mio. DM, som DASA havde tilført som likvid kapital, da selskabet allerede i 1994 havde måttet tilbageføre 35 mio. DM til DASA til dækning af en socialplan for de medarbejdere, der fortsat var ansat af DASA. ASL havde desuden måttet betale 6 mio. DM som en del af en socialplan til dækning af fordringer fra 250 afskedigede egne medarbejdere. Endelig havde ASL i 1994 betalt DASA yderligere 9 mio. DM for overtagelse af lagerbeholdninger.

Af de oprindelige 80 mio. DM var der således udelukkende 30 mio. DM tilbage som likviditetsreserve.

På Kommissionens anmodning forelagde de tyske myndigheder den 6. november 1996 kopier af privatiseringsaftalerne og ASL's seneste resultatopgørelse.

I henhold til de tyske myndigheder blev ASL solgt den 30. oktober 1996. IPTN's køb af 25,1 % af ASL faldt imidlertid til jorden, da det indonesiske holdingselskab krævede yderligere garantier for ASL's likviditet og egenkapital, hvilket *delstaten* Niedersachsen imidlertid afviste.

Ikke desto mindre var forhandlingerne med gruppen af private investorer, der havde erklæret sig villig til at overtage hele ASL, kronet med held. ASL blev solgt for et symbolsk beløb på 1 DM, som ifølge de tyske myndigheder er den normale pris for en virksomhed, der måtte forvente tab i 1996 og 1997 og først ved udgangen af 1997 kunne regne med at balancere. Køberne agtede at yde ASL et lån på 10 mio. DM via deres 100 % ejede selskab PVV GmbH for dermed at øge ASL's egenkapital. Som understreget af de tyske myndigheder blev lånet fuldt og helt finansieret af de private investorer uden offentlige midler. Investorerne betingede sig udelukkende, at *delstaten* Niedersachsen ikke trak sin kapitaltilførsel tilbage.

Delstaten Niedersachsen har i forbindelse med salget af virksomheden trukket sin garanti på 60 mio. DM til dækning af en socialplan for ASL's medarbejdere ved konkurs tilbage og anført, at den vil afvise ethvert yderligere økonomisk arrangement i ASL.

Den resultatopgørelse, de tyske myndigheder har forelagt, bekræfter, at ASL i 1996 led tab, der skønnes at ligge på i alt 8 mio. DM. Det fremgår af vedlagte balance, at ASL ved udgangen af 1996 havde opbrugt alle likviditetsreserver og derfor havde et presserende behov for ny kapitaltilførsel for at kunne dække selskabets forventede tab, indtil det efter prognoserne opnår balance ved udgangen af 1997.

På Kommissionens yderligere anmodning oplyste de tyske myndigheder den 22. november 1996 og 16. december 1996, at de private investorer ville finansiere kapitaltilførslen på 10 mio. DM udelukkende af egne midler, og at ethvert offentligt engagement i selskabet var udelukket fremover. De anførte tillige, at købernes lån på 10 mio. DM efter tysk selskabsret havde en egenkapitalerstattende virkning og derfor ikke kunne dækkes ind ved hjælp af ASL's aktiver, således at beløbet ved konkurs ville være uigenkaldeligt tabt. Lånet skal løbe over ti år med en årlig rente på 6 %, dog således at der ikke opkræves renter de to første år. Samtidig forelagde de tyske myndigheder kopier af referater fra ASL's direktionsmøder, det reviderede årsregnskab fra 1995 samt de månedlige ledelsesberetninger fra 1996.

VI

Ved indledningen af proceduren efter artikel 93, stk. 2, var det Kommissionens opfattelse, at *delstaten* Niedersachsens foranstaltninger måtte betragtes som støtte efter EF-traktatens artikel 92, stk. 1. Denne opfattelse blev bekræftet under proceduren.

Delstaten Niedersachsens kapitaltilførsel på 10 mio. DM til videreførelse af en urentabel aktivitet i et nystiftet selskab udgør statsstøtte. Dette konstaterede Kommissionen allerede i sin meddelelse fra 1984 (1). Det forhold, at *delstaten* Niedersachsen ikke direkte var ejer, men sikrede Norddeutsche Landesbank mod alle fordringer, der kunne gøres gældende mod banken som ejer, rokker ikke ved denne vurdering. ASL ejes formelt af DURUM i Zürich, som er et rent datterselskab af Norddeutsche Bank/Girozentrale. Norddeutsche Bank/Girozentrale er en offentlig virksomhed, der ejes at *delstaten* Niedersachsen (50 %), *delstaten* Sachsen-Anhalt (10 %), den kommunalt ejede Niedersächsische Sparkassen- und Giroverband (33,33 %) og Zweckverband der Sparkassen Sachsen-Anhalt (6,67 %).

Ved at anvende det markedsøkonomiske investorprincip (2) kommer Kommissionen endvidere til den konklusion, at en normal investor ikke vil have handlet på samme måde som *delstaten* Niedersachsen i 1994. Det fremgik af de to prognoser for ASL, der var udarbejdet af konsulenterne, derefter ændret af de nye ejere og forelagt Kommissionen af de tyske myndigheder inden indledning af proceduren, at de tab, der forventes for de første tre år, ikke ville blive udlignet i de derpå følgende år.

Garantien på 60 mio. DM udgør ligeledes støtte. DASA betalte 80 mio. DM til ASL for at blive frigjort fra forpligtelser med hensyn til pensioner og socialplan på 92 mio. DM, som skulle have været betalt, hvis fabrikken i Lemwerder var blevet lukket helt. Selv om der ikke eksisterede nogen juridisk forbindelse med aftalen mellem ASL og DASA om tilrådighedsstillelse af de 80 mio. DM, og ASL juridisk set ikke var forpligtet til at henlægge dette beløb, kan man med sikkerhed gå ud fra, at medarbejderne hellere havde modtaget betaling fra DASA end stillet beløbet til rådighed for ASL, hvis ikke garantien havde overbevist dem om, at deres fordringer ikke ville gå tabt. Det viser, at der var en klar faktuel forbindelse mellem garantien og muligheden for at udnytte 60 mio. DM som likviditetsreserve. DASA's medarbejdere har som følge af garantien givet afkald på øjeblikkeligt at kræve penge af DASA, hvorved DASA kunne tilføre ASL midler, som DASA alligevel skulle have betalt. Samtidig var ASL ikke juridisk forpligtet til at henlægge dette beløb, da medarbejdere, der i mellemtiden var overtaget af ASL, udskød deres fordringer inden for rammerne af socialplanen vel vidende, at pengene ville være til rådighed. I Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder anføres i den forbindelse, at: »de forpligtelser, en virksomhed selv har i henhold til lovgivningen på arbejdsmarkedsområdet og de kollektive overenskomster med fagforeningerne om at betale fratrædelsesydelser og/eller førtidspensioner, er en del af de normale driftsomkostninger, en virksomhed skal betale af egne midler. Ethvert bidrag fra staten til disse omkostninger må derfor medregnes som støtte. Dette gælder, uanset om betalingerne foretages direkte til virksomheden eller administreres gennem en offentlig myndighed til arbejdstagerne« (punkt 3.2.5). Garantien udgør således helt klart støtte.

Da den vellykkede omstrukturering af ASL i første linje er baseret på eksterne faktorer — såsom udviklingen i dollarkursen og etableringen af en kundekreds, der for 75 % vedkommende består af home fleet-kunder — som virksomheden ikke har større indflydelse på, bør disse faktorer i overensstemmelse med punkt 3.2.2, litra i), i ovennævnte rammebestemmelser ikke danne grundlag for en bæredygtig omstruktureringsplan. Kommissionen betvivler derfor, at omstruktureringsforanstaltningerne på det tidspunkt, hvor de blev fastlagt, og hvor støtten blev ydet, kunne anses for tilstrækkelige til at genoprette virksomhedens rentabilitet.

Det kan på den anden side ikke benægtes, at ASL havde meget større succes med gennemførelsen af omstruktureringsforanstaltningerne end forventet efter selskabets egne prognoser. De af de tyske myndigheder forelagte tal bekræfter, at ASL ganske vist var tabsgivende i 1995 og 1996, men i aftagende grad. I 1995 lå tabet med 14,514 mio. DM 2 mio. DM under det forventede tab på 16,5 mio. DM, samtidig med at omsætningen på 77,952 mio. DM oversteg selskabets egne prognoser med 30 mio. DM. I 1996 reducerede ASL sit tab til 7,934 mio. DM og dermed til blot 50 % af det oprindeligt skønnede tab på 15,3 mio. DM. Den forventede omsætning på 69,018 mio. DM oversteg ligeledes de oprindelige skøn med 6 mio. DM. Samtidig opnåede ASL ifølge de tyske myndigheder faktisk nogenlunde de priser, som selskabet havde forventet, og som konsulenterne havde angivet som urealistiske.

(1) Anvendelse af EØF-traktatens artikel 92 og 93 på offentlige myndigheders kapitalinteresser (EF-Bulletin 9-1984).
(2) Anvendelse af EØF-traktatens artikel 92 og 93 og Kommissionens direktiv 80/723/EØF på offentlige virksomheder i fremstillingssektoren (EFT C 307 af 13. 11. 1993, s. 3.).

ASL kunne desuden takket være spareforanstaltninger reducere omkostningerne fra 125 DM pr. mandtime til 100 DM og nåede dermed ned i nærheden af markedsprisen for deres tjenesteydelser.

Denne udvikling kan skyldes en forbedret situation på markedet for flyvedligeholdelse, hvor overkapaciteten blev skønnet til 25-30 %. Den europæiske luft- og rumfartsindustri opnåede i 1980'erne en spektakulær vækst, men blev så fra 1990 og fremefter ramt af kraftige nedgangskonjunkturer, der hang sammen med den generelle økonomiske krise og — på det militære område — med den politiske afspænding. Det beregnede forbrug af luftfartsudstyr faldt i EU mellem 1990 og 1992 med 14 %. Overkapaciteten inden for luftfartsindustrien og de vedvarende nedskæringer på forsvarsbudgetterne lagde også i 1993 en dæmper på aktiviteterne inden for luft- og rumfartsindustrien. Produktionens værdi faldt med 7,4 %, da efterspørgslen på hjemmemarkedet faldt og eksporten stagnerede. I overensstemmelse hermed reducerede sektoren sin produktionskapacitet. I henhold til de oplysninger, som Kommissionen har til rådighed (Panorama of EU Industry 1995-1996), synes den tidligere overkapacitet i luft- og rumfartsindustrien som sådan at være nedbragt, og der forventes nu på ny en forøget vækst i produktionen som følge af det generelle opsving i verdensøkonomien og som følge af det eksisterende behov for at forny flyflåderne, især fly til forretningsrejser og helikoptere, hvilket også vedligeholdelsesindustrien vil profitere af.

Genprivatiseringen af ASL er også er tegn på, at ASL's prognoser var realistiske, og at virksomheden faktisk har udsigt til at opnå balance ved udgangen af 1997 efter yderligere tab i begyndelsen af året. Investorerne betaler ganske vist blot en symbolsk købspris på 1 DM, men yder imidlertid selskabet et lån på 10 mio. DM, som de — som bekræftet af de tyske myndigheder — har finansieret fuldt og helt af egne midler. Med dette lån må virksomheden forventes at være dækket ind med likvide midler, indtil det får skabt balance. Lånet har desuden efter tysk selskabsret i tilfælde af konkurs egenkapitalerstattende virkning og ville således gå tabt for investorerne. Dette viser, at investorerne har tillid til ASL's fremtid og til genoprettelsen af virksomhedens rentabilitet, med henblik på hvilken de om nødvendigt vil træffe yderligere omstruktureringsforanstaltninger. I modsat fald ville de næppe have været villige til at indskyde et så stort beløb af egne midler. Under disse omstændigheder er det vanskeligt for Kommissionen at påvise, at der ikke er udsigt til at gøre virksomheden rentabel, og at hindre private investorer i at overtage en virksomhed med fuld udnyttet kapacitet og endda flaskehalse i produktionen.

Der skal desuden tages hensyn til de tyske myndigheders tilsagn om, at det offentlige i fremtiden ikke mere vil engagere sig økonomisk i virksomheden. Dermed sikres, at ASL vil vise samme adfærd på markedet som alle andre virksomheder og ikke længere vil være i stand til at fordreje konkurrencen som følge af økonomisk bistand fra det offentlige.

Desuden er garantien i henhold til de tyske myndigheders brev af 6. november 1996 trukket tilbage og kan således ikke længere påvirke ASL's aktiviteter.

Man kan som følge heraf gå ud fra, at virksomhedens rentabilitet genoprettes uden yderligere bistand fra det offentlige.

Det skal tillige tages i betragtning, at vedligeholdelseskapaciteten er reduceret betydeligt, for militærflys vedkommende med 75 % og for civile flys vedkommende med 30 %. Målt i mandtimer udgjorde reduktionen 33 % på det civile område, hvor beskæftigelsestallet faldt til det halve. Den nedbringelse af kapaciteten, som ASL har foretaget, svarer således til eller overstiger ligefrem den eksisterende overkapacitet på markedet.

Investorernes finansielle risiko er desuden ikke ubetydelig i forhold til størrelsen af statsstøtten. Investorerne overtager en virksomhed, hvis egenkapital er opbrugt. Hvis projektet slår fejl, vil de tabe 10 mio. DM af egne midler, som de selv vil skulle dække ind.

Ved vurderingen af omstruktureringsforanstaltningerne til fordel for ASL skal der endelig tages højde for, at virksomheden er placeret i et område, der er berettiget til regionalstøtte i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og hvor en lukning af en stor virksomhed som ASL ville resultere i endnu flere arbejdsløse uden udsigt til andet arbejde.

Da ASL's rentabilitet øjensynligt er genoprettet, kapaciteten er reduceret betydeligt, investorerne i betydeligt omfang har bidraget med egne finansielle midler og omstruktureringen af ASL kun denne ene gang er sket med offentlig bistand, har Kommissionen konkluderet, at *delstaten* Niedersachsens kapitaltilførsel på 10 mio. DM og *delstatens* ensidige garanti på 60 mio. DM til fordel for ASL's medarbejdere, som i mellemtiden er trukket tilbage, kan godkendes i overensstemmelse med undtagelsesbestemmelserne i artikel 92, stk. 3, litra c), sammenholdt med Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder.

Da der stadig er overkapacitet i vedligeholdelsessektoren, må der knyttes betingelser til godkendelsen for at hindre ASL i fremover at fordreje konkurrencen ved hjælp af offentlige midler.

Det skal derfor sikres, at de tyske myndigheder i mindst fem år ikke yder virksomheden ad hoc-driftsstøtte eller ad hoc-støtte til finansiering af kapacitetsforøgelser —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Både kapitalførslen på 10 mio. DM og garantien på 60 mio. DM, der i mellemtiden er trukket tilbage, som delstaten Niedersachsen har stillet til rådighed for Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL), udgør ulovlig støtte, da støtten i strid med EF-traktatens artikel 93, stk. 3, ikke blev anmeldt til Kommissionen, inden den blev ydet.

Støtten opfylder imidlertid godkendelseskriterierne i EF's rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder og er således forenelig med fællesmarkedet, jf. EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c), på betingelse af, at Tyskland frem til den 31. december 2001 ikke yder ASL ad hoc-støtte, der kan anvendes til finansiering af en kapacitetsforøgelse eller til dækning af virksomhedens tab.

Artikel 2

Tyskland meddeler senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 12. marts 1997.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen